

УХВАЛА КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ

про відмову у відкритті конституційного провадження
у справі за конституційним поданням 50 народних депутатів України
щодо відповідності Конституції України (конституційності)
окремих положень статей 5, 6, 7, 8, 9, 10
Закону України «Про соціальний діалог в Україні»

м. К и ї в
27 грудня 2011 року
№ 67-у/2011

Справа № 2-62/2011

Конституційний Суд України у складі суддів:

Головіна Анатолія Сергійовича — головуючого, доповідача,
Бауліна Юрія Васильовича,
Бринцева Василя Дмитровича,
Вдовіченка Сергія Леонідовича,
Гультя Михайла Мирославовича,
Запорожця Михайла Петровича,
Кампа Володимира Михайловича,
Колоса Михайла Івановича,
Пасенюка Олександра Михайловича,
Сергейчука Олега Анатолійовича,
Стрижача Андрія Андрійовича,
Шаптали Наталі Костянтинівни,
Шишкіна Віктора Івановича,

розглянув питання про відкриття конституційного провадження у справі за конституційним поданням 50 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень статей 5, 6, 7, 8, 9, 10 Закону України «Про соціальний діалог в Україні» від 23 грудня 2010 року № 2862-VI (Відомості Верховної Ради України, 2011 р., № 28, ст. 255) (далі — Закон).

Заслухавши суддю-доповідача Головіна А. С. та дослідивши матеріали справи, Конституційний Суд України

У С Т А Н О В И В :

1. Суб'єкт права на конституційне подання — 50 народних депутатів України — звернувся до Конституційного Суду України з клопотанням визнати такими, що не відповідають Конституції України (є неконституційними), окремі положення статей 5, 6, 7, 8, 9, 10 Закону, відповідно до яких встановлено критерії

репрезентативності для профспілок, їх організацій та їх об'єднань на національному, галузевому, територіальному рівнях, а також щодо делегування власних повноважень репрезентативності організаціям і об'єднанням для представлення своїх інтересів.

Згідно з цими положеннями Закону загальними критеріями репрезентативності для суб'єктів профспілкової сторони та сторони роботодавців є для профспілок, їх організацій та об'єднань загальна чисельність їх членів, для організацій роботодавців та їх об'єднань — загальна чисельність працівників, які працюють на підприємствах — членах відповідних організацій роботодавців (абзаци перший, третій частини першої статті 5); на національному рівні для участі у колективних переговорах з укладення генеральної угоди, для делегування представників до Національної тристоронньої соціально-економічної ради, до органів управління фондами загальнообов'язкового державного соціального страхування та інших тристоронніх органів соціального діалогу, участі у міжнародних заходах репрезентативними є об'єднання профспілок та об'єднання організацій роботодавців, які є всеукраїнськими об'єднаннями профспілок, що налічують не менш як сто п'ятдесят тисяч членів (абзаци перший, третій частини першої статті 6); на галузевому рівні для участі у колективних переговорах з укладення галузевих (міжгалузевих) угод та для делегування представників до органів соціального діалогу на відповідному рівні репрезентативними є професійні спілки та їх об'єднання, організації роботодавців та їх об'єднання, які є всеукраїнськими профспілками, членами яких є не менш як три відсотки працівників, зайнятих у відповідній галузі (абзаци перший, третій частини другої статті 6); на територіальному рівні для участі у колективних переговорах з укладення територіальних угод та для делегування представників до органів соціального діалогу репрезентативними є професійні спілки та їх об'єднання і організації роботодавців та їх об'єднання, які є обласними, місцевими профспілками, їх організаціями та об'єднаннями, створеними за територіальною ознакою, членами яких є не менше двох відсотків зайнятого населення у відповідній адміністративно-територіальній одиниці (частина третя статті 6); професійні спілки та їх об'єднання, організації роботодавців та їх об'єднання, що не відповідають критеріям репрезентативності, за рішенням своїх виборних органів можуть надавати повноваження репрезентативним організаціям та об'єднанням відповідного рівня для представлення своїх інтересів або вносити на розгляд відповідних органів соціального діалогу свої пропозиції, які є обов'язковими для розгляду сторонами під час формування узгодженої позиції та прийняття рішень (частина п'ята статті 6); оцінка відповідності критеріям репрезентативності профспілок та їх об'єднань, організацій роботодавців та їх об'єднань проводиться на національному та галузевому рівнях Національною службою посередництва і примирення, на територіальному рівні — відповідними відділеннями Національної служби посередництва і примирення (частина перша статті 7); підтвердження репрезентативності суб'єктів сторони профспілок та сторони роботодавців здійснюється відповідно Національною службою посередництва і примирення та її відділеннями один раз на п'ять років, профспілки, їх організації та об'єднання, організації роботодавців та їх об'єднання, у тому числі новоутворені, мають

право звертатися до Національної служби посередництва і примирення та відповідних її відділень для оцінки відповідності критеріям репрезентативності за наявності для цього фактичних підстав, але не частіше одного разу на рік (частина друга статті 7); порядок оцінки відповідності критеріям репрезентативності та підтвердження репрезентативності суб'єктів сторін профспілок та організацій роботодавців затверджується Національною службою посередництва і примирення після погодження сторонами соціального діалогу на національному рівні (частина четверта статті 7); соціальний діалог здійснюється між сторонами соціального діалогу відповідного рівня у формах: обміну інформацією, консультацій, узгоджувальних процедур, колективних переговорів з укладення колективних договорів і угод (частина перша статті 8); профспілкова сторона та сторона роботодавців, суб'єкти яких підтвердили свою репрезентативність, самостійно визначають порядок обрання (делегування) представників профспілок та їх об'єднань і організацій роботодавців та їх об'єднань до органів соціального діалогу на зібранні повноважних представників організацій та їх об'єднань, що мають право участі в соціальному діалозі відповідного рівня; ініціатором проведення зібрання може виступати будь-яка репрезентативна організація (об'єднання) відповідного рівня, яка надсилає повідомлення всім іншим репрезентативним організаціям (об'єднанням) не пізніше як за один місяць до його проведення; зібрання повноважних представників вважається правомочним, якщо в ньому взяли участь представники більше половини репрезентативних організацій відповідного рівня, які дали згоду на участь у зібранні; для участі в зібранні організації, які отримали повідомлення, подають його організаторам не пізніше як за 10 днів до дня проведення зібрання рішення Національної служби посередництва і примирення або її відповідних відділень про свою репрезентативність; для встановлення квот репрезентативні профспілки та їх об'єднання, репрезентативні організації роботодавців та їх об'єднання подають для розгляду на зібранні копії документів, що підтверджують їх репрезентативність; розподіл квот між репрезентативними профспілками, їх об'єднаннями здійснюється пропорційно до чисельності їх членів, а між репрезентативними організаціями роботодавців, їх об'єднаннями — пропорційно до чисельності працівників, які працюють на підприємствах — членах відповідних організацій роботодавців, але не менш як по одному представнику від кожної репрезентативної профспілки, організації роботодавців, їх об'єднань відповідного рівня; відповідно до затверджених на зібранні повноважних представників квот репрезентативні профспілки та їх об'єднання, репрезентативні організації роботодавців та їх об'єднання делегують до складу профспілкової сторони та сторони роботодавців в органи соціального діалогу своїх представників на підставі рішень виборних органів, які діють у цих організаціях згідно з їх статутами; у разі ротації у складі діючих тристоронніх або двосторонніх органів соціального діалогу зібрання повноважних представників проводять відповідні сторони цих органів; дії організатора зібрання повноважних представників, що порушують права суб'єктів сторін соціального діалогу, можуть бути оскаржені в судовому порядку (частина п'ята статті 9); з метою сприяння застосуванню міжнародних трудових норм та національним заходам, що стосуються діяльності Міжнародної ор-

ганізації праці, Кабінет Міністрів України проводить консультації на національному рівні з іншими сторонами соціального діалогу, суб'єктами яких є репрезентативні всеукраїнські об'єднання профспілок та репрезентативні всеукраїнські об'єднання організацій роботодавців (частина друга статті 10).

Автори клопотання стверджують, що вказані норми суперечать статті 36 Конституції України, оскільки порушують рівність прав профспілок та їх об'єднань у соціальному діалозі через введення для них критеріїв репрезентативності.

Народні депутати України вважають, що встановлення загальних критеріїв репрезентативності на різних рівнях соціального діалогу, зокрема галузевому та на рівні «областей України», створить перешкоди для реалізації профспілками права ведення колективних переговорів та делегування своїх представників до органів соціального діалогу на відповідних рівнях, внаслідок чого їх члени будуть позбавлені представництва на рівні галузевих угод, а також участі в управлінні державним соціальним страхуванням.

Суб'єкт права на конституційне подання також вважає, що встановлені форми здійснення соціального діалогу позбавляють профспілки рівних прав на участь у колективних переговорах з метою укладення колективних договорів і угод у тристоронніх або двосторонніх органах соціального діалогу та міжнародних заходах.

На переконання авторів клопотання, Верховна Рада України, визначивши Національну службу посередництва та примирення органом, що має проводити оцінку репрезентативності та здійснювати її підтвердження, зокрема у профспілок і їх об'єднань, вийшла за межі своїх повноважень.

Вказуючи на неконституційність оспорюваних норм Закону, народні депутати України посилаються на правові позиції Конституційного Суду України, викладені у рішеннях від 29 жовтня 1998 року № 14-рп/98 у справі про профспілку, що діє на підприємстві, та від 18 жовтня 2000 року № 11-рп/2000 у справі про свободу утворення профспілок.

2. Конституційний Суд України, вирішуючи питання щодо відкриття конституційного провадження у справі у зв'язку з прийняттям Другою колегією суддів Конституційного Суду України процесуальної ухвали від 13 грудня 2011 року про відмову у відкритті конституційного провадження у цій справі, виходить з такого.

Відповідно до частини першої статті 152 Конституції України закони та інші правові акти за рішенням Конституційного Суду України визнаються неконституційними повністю чи в окремій частині, якщо вони не відповідають Конституції України або якщо була порушена встановлена Конституцією України процедура їх розгляду, ухвалення або набрання ними чинності. Згідно з пунктом 4 частини другої статті 39, частиною першою статті 71 Закону України «Про Конституційний Суд України» у конституційному поданні повинні бути зазначені аргументи і твердження щодо неконституційності правового акта (його окремих положень) та наведене правове обґрунтування цих тверджень.

Автори клопотання порушують питання про невідповідність частині третій статті 36 Конституції України зазначених положень Закону, однак не наводять правового обґрунтування тверджень щодо їх неконституційності.

Суб'єкт права на конституційне подання, вказуючи на перевищення Верховною Радою України своїх повноважень, не конкретизував, які саме положення Основного Закону України вона порушила.

Крім того, народні депутати України вважають, що оспорювані норми Закону суперечать Конвенції про свободу асоціації та захист права на організацію № 87 та Конвенції про застосування принципів права на організацію і на ведення колективних переговорів № 98. Однак до компетенції Конституційного Суду України не віднесено питання контролю відповідності положень нормативно-правових актів України міжнародним договорам, ратифікованим у визначеному законом порядку.

Таким чином, невиконання суб'єктом права на конституційне подання вимог пункту 4 частини другої статті 39, частини першої статті 71 Закону України «Про Конституційний Суд України», а саме наведення правового обґрунтування тверджень та аргументів щодо неконституційності правового акта, а також порушення народними депутатами України питань, непідвідомчих Конституційному Суду України, є підставами для відмови у відкритті конституційного провадження у справі відповідно до пунктів 2, 3 статті 45 Закону України «Про Конституційний Суд України».

Враховуючи викладене та керуючись статтею 153 Конституції України, статтями 39, 45, 50, 71 Закону України «Про Конституційний Суд України», Конституційний Суд України

У Х В А Л И В :

1. Відмовити у відкритті конституційного провадження у справі за конституційним поданням 50 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень статей 5, 6, 7, 8, 9, 10 Закону України «Про соціальний діалог в Україні» від 23 грудня 2010 року № 2862-VI на підставі пунктів 2, 3 статті 45 Закону України «Про Конституційний Суд України» — невідповідність конституційного подання вимогам, передбаченим Конституцією України та Законом України «Про Конституційний Суд України», непідвідомчість Конституційному Суду України питань, порушених у конституційному поданні.

2. Ухвала Конституційного Суду України є остаточною.

КОНСТИТУЦІЙНИЙ СУД УКРАЇНИ